

Rapport

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat medewerkers van de Arrestantenzorg van het regionale politiekorps Kennemerland haar wens om haar hoofddoek op te houden tijdens haar verblijf in een politiecel niet hebben gerespecteerd.

Beoordeling

I. Bevindingen

1. Verzoekster is op 26 augustus 2008 in vreemdelingenbewaring gesteld. De bewaring is na twee dagen opgeheven.

Tijdens haar verblijf werd verzoekster door medewerkers van de Arrestantenzorg van het regionale politiekorps Kennemerland gevraagd om haar hoofddoek af te doen, naar verzoekster dacht, voor het maken van foto's. Zij moest de hoofddoek echter permanent afgeven aan twee vrouwelijke arrestantenwachten in aanwezigheid van twee mannen. In haar cel probeerde verzoekster zelf een hoofddoek te maken van kleenex zakdoeken. Ook deze geïmproviseerde hoofddoek is haar afgenomen. Bovendien werd zij uitgelachen door een vrouwelijke arrestantenwacht. Verzoekster beschouwde een en ander als uiterst vernederend. Zij beschouwt het afnemen van haar hoofddoek als een ernstige inbreuk op haar integriteit en geloofsbeleving. De betrokken vrouwen gaat het er namelijk met name om dat zij niet in aanwezigheid van een man hun hoofddoek willen afdoen.

2. Op 3 oktober 2008 legt verzoeksters advocaat namens verzoekster de korpschef van het regionale politiekorps Kennemerland een klacht voor over de wijze waarop haar cliënte is behandeld door medewerkers van de Arrestantenzorg van het betreffende korps. De advocaat beklagt zich met name over de toepassing van de maatregel tot het afnemen van de hoofddoek en de wijze waarop zij door arrestantenwachten is bejegend.

3. Op 8 december 2008 ontvangt de advocaat een reactie op haar klacht van de korpsbeheerder.

In deze brief is aangegeven dat de advocaat naar aanleiding van de klacht een gesprek heeft gevoerd met een medewerker van de afdeling Arrestantenzorg, bewaking en transport (ABT) van de politie Kennemerland.

4. Deze medewerker legt uit dat de betreffende politieambtenaren hebben gehandeld conform de voorschriften voor veiligheidsfouillering van ingeslotenen.

uit de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 1.)

5. Verder blijkt uit de brief van 8 december 2008 dat de medewerker van de Afdeling Arrestantenzorg concludeert dat de communicatie tussen de arrestantenbewaarders en

verzoekster zorgvuldiger had kunnen plaatsvinden. Als was uitgelegd wat de reden is voor het ontnemen van de hoofddoek was wellicht voor verzoekster duidelijker geworden waarom haar hoofddoek werd afgenomen, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder laat aan de advocaat weten dat de klacht aanleiding is om de procedure ten aanzien van specifieke personen nader te bezien en mogelijk aan te passen. De korpsbeheerder spreekt in deze brief geen oordeel uit over de klacht van mevrouw J.

6. Op 31 augustus 2009 ontvangt de Nationale ombudsman het verzoekschrift van de advocaat waarin zij namens verzoekster vraagt een onderzoek in te stellen naar een tweetal klachten.

7. Op 17 november 2009 stelt de Nationale ombudsman betrokkenen op de hoogte van de opening van het onderzoek naar het klachtonderdeel dat betrekking heeft op de gang van zaken rond haar insluiting in vreemdelingenbewaring door het regionale politiekorps Kennemerland.

8. In de reactie van 15 december 2009 op de klacht van verzoekster stelt de korpsbeheerder dat hoofddoeken met bijbehorende spelden net als de broekriem, schoenveters, sjaal en stropdas als gevaarlijke kledingstukken kunnen worden beschouwd en overeenkomstig artikel 28 van de Ambtsinstructie behoren te worden afgenomen.

Verder schrijft de korpsbeheerder dat de afdeling Arrestantenzorg, bewaking en transport (ABT) begin 2009 bij een tweetal leveranciers proefpakketten papieren hoofddoeken heeft besteld. Tot de aanschaf is echter niet overgegaan omdat bij beide typen hoofddoeken bleek dat het gevaar voor de veiligheid van de betrokkenen of anderen niet uit te sluiten is. Daarnaast is nagevraagd of er een landelijke standaard over dit onderwerp bij cellencomplexen van politiekorpsen is. Dit bleek niet het geval te zijn.

Het korps Kennemerland heeft vervolgens besloten tot een aanpassing van het huisreglement op het onderwerp Geloofsovertuiging met de volgende tekst:

"...Met de geloofsovertuiging van de ingesloten wordt rekening gehouden. Het dragen van hoofddoeken en boerka's in de cel, is om veiligheidsredenen niet toegestaan. Tijdens het verlaten van de cel ten behoeve van verhoor en/of luchten, is het dragen van een hoofddoek wel toegestaan..."

De korpsbeheerder deelt mee dat aan deze wijziging van het huisreglement gedurende een bepaalde periode in de dagelijkse briefing van arrestantenverzorgers aandacht is besteed.

II Beoordeling

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op vrijheid van godsdienst is neergelegd in verdragen en de

Grondwet. Dit grondrecht brengt met zich mee dat de politie aan arrestanten zoveel mogelijk ruimte moet geven voor religieuze uitingen, zoals het dragen van een hoofddoek. Men dient zich er bovendien bewust van te zijn dat het ontnemen van een hoofddoek grote impact kan hebben.

Vrouwen die vanwege hun geloofsovertuiging een hoofddoek dragen en gedwongen worden in aanwezigheid van mannen hun hoofddoek af te doen ervaren dit als bijzonder vernederend. Zij schamen zich en voelen zich letterlijk blootgesteld en onbeschermd.

De politie is anderzijds verantwoordelijk voor de veiligheid van de degenen die zijn ingesloten en voor de veiligheid van eigen medewerkers.

Dit brengt met zich mee dat voor personen die worden ingesloten regels gelden over het in bewaring nemen van kledingstukken en scherpe voorwerpen met als doel de veiligheid van de betrokkene en medewerkers te waarborgen.

Bijgaand persbericht van het Openbaar Ministerie over de zelfmoord van een vrouw in een Haagse politiecel illustreert dat de zorg voor de veiligheid van ingeslotenen uiterst serieus genomen dient te worden.

Openbaar Ministerie

Den Haag, 5 februari 2004

Onderzoek overlijden verdachte in Haagse politiecel afgerond

De Rijksrecherche heeft onlangs het onderzoek afgerond naar de oorzaak van het overlijden van een 48-jarige vrouw die verdacht werd van betrokkenheid bij de moord op Kumral Bagci in 1995.

Op donderdagochtend 25 september 2003 troffen medewerkers van het arrestantenhuis van het hoofdbureau van Politie Haaglanden haar dood in haar cel aan. De vrouw was op dinsdag 16 september door de politie aangehouden.

Uit de sectie is komen vast te staan dat de zelfmoord is gepleegd met behulp van een kledingstuk van de vrouw.

De hoofdofficier van justitie in het arrondissement Den Haag heeft op basis van het onderzoek door de Rijksrecherche geconcludeerd dat de betrokkenen bij dit betreurenswaardige incident niets te verwijten valt en besloten het dossier te sluiten.

De reactie van de korpsbeheerder in de brief van 15 december 2009 geeft aan dat er inmiddels serieuze aandacht is voor het dilemma waarvoor de politie zich gesteld ziet bij het insluiten van vrouwen die vanwege hun geloofsovertuiging een hoofddoek dragen.

Ten eerste geeft de korpsbeheerder in de brief van 8 december 2008 aan mevrouw Mentink aan dat zorgvuldige en heldere communicatie met de betrokkenen over het doel van het afnemen van de hoofddoek van groot belang is. In het bemiddelingsformulier dat naar aanleiding van de klacht op 27 november 2008 is opgesteld wordt als leerpunt: "...in specifieke gevallen zorgvuldiger communiceren..." opgenomen.

Daarnaast heeft de afdeling ABT van het korps Kennemerland het initiatief genomen om uit te proberen of met het gebruik van papieren hoofddoeken tegemoet kan worden gekomen aan de wens van vrouwen om hun hoofd te bedekken tijdens de insluiting. Vanwege het blijvende risico voor gevaar van betrokkene en medewerkers is besloten niet tot aanschaf van de papieren hoofddoeken over te gaan.

Vervolgens heeft het korps besloten om het huisreglement op het punt van Geloofsovertuiging aan te passen door het dragen van een hoofddoek of boerka tijdens het verblijf in de cel niet toe te staan, maar het dragen van een hoofddoek tijdens het verlaten van een cel wel toe te staan. Het reglement is van toepassing op de drie Noord-Hollandse korpsen (Noord-Holland-Noord, Zaanstreek, Waterland, Kennemerland).

Door in dagelijkse briefings aan de arrestantenverzorgers de aandacht te vestigen op de aanpassing van het reglement geeft het korps er blijk van het onderwerp serieus te nemen.

De Nationale ombudsman constateert dat het regionale politiekorps Kennemerland zich na dit voorval voldoende heeft ingezet om tegemoet te komen aan de belangen van ingesloten vrouwen die een hoofddoek dragen. Dat neemt echter niet weg dat voor de betrokken vrouwen de intentie van het korps om hun geloofsovertuiging te respecteren uitsluitend zal worden ervaren als het korps er tevens zorg voor draagt dat er voldoende vrouwelijke arrestantenwachten beschikbaar zijn om toezicht en controle te houden op de vrouwen die zonder hoofddoek zijn ingesloten.

Het ligt in de rede om met name bij de vreemdelingenbewaring voldoende vrouwelijke arrestantenwachten in te zetten.

In zijn brief van 15 december 2009 stelt de korpsbeheerder dat bij navraag is gebleken dat er met betrekking tot het onderwerp hoofddoeken in bewaring nemen bij ingeslotenen geen landelijke standaard is.

De Nationale ombudsman verbaast zich erover dat in de gemengde samenleving waarin wij vandaag de dag leven veel korpsen er niet of nauwelijks rekening mee houden dat de veiligheidsvoorschriften voor insluiting voor sommigen mensen tot onoverkomelijke principiële bezwaren leiden. Hij pleit dan ook voor een snelle, landelijke aanpassing van de veiligheidsbepalingen voor insluiting in het voetspoor van de aanpassing zoals door het regionale politiekorps Kennemerland inmiddels is vastgesteld.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen van de na dit voorval door het korps Kennemerland genomen initiatieven. Hij is evenwel van oordeel dat ten tijde van het voorval waar de klacht op ziet, de vrijheid van godsdienst onvoldoende werd gerespecteerd. De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging die wordt toegerekend aan de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland is gegrond, wegens schending van het vereiste van behoorlijkheid dat grondrechten, in dit geval het recht op vrijheid van godsdienst worden gerespecteerd.

AAnbevelING

De Nationale ombudsman geeft de korpsbeheerder in overweging ervoor zorg te dragen dat er binnen de Afdeling Arrestantenzorg, bewaking en transport (ABT) voldoende vrouwelijke arrestantenverzorgers beschikbaar zijn om te waarborgen dat vrouwelijke arrestanten die in de cel hun hoofddoek moeten afdoen, daar niet met mannelijke bewakers worden geconfronteerd.

Onderzoek

Op 12 oktober 2009 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw J. te Den Helder, ingediend door mevrouw mr. L.J.P. Mentink, advocaat te Alkmaar, met een klacht over een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland te Haarlem.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van de advocaat van verzoekster gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

verzoekschrift van 31 augustus 2009, met bijlagen;

telefonische toelichting op klacht van mevrouw Mentink d.d. 10 november 2009;

Bemiddelingsformulier Klachtenregeling politie Kennemerland d.d. 27 november 2008;

brief van de korpsbeheerder aan mevrouw Mentink over afhandeling van de klacht d.d. 8 december 2008;

brief van de korpsbeheerder in reactie op de te onderzoeken klacht d.d. 15 december 2009.

brief d.d. 1 februari 2010 aan mevrouw Mentink met het verzoek om desgewenst te reageren op reactie van de korpsbeheerder.

reactie van mevrouw Mentink op het verslag van bevindingen d.d. 21 juli 2010.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. **BESLUIT** van 8 april 1994, houdende regels met betrekking tot een nieuwe Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar en de maatregelen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen kunnen worden onderworpen.

§ 2. In bewaring nemen van kleding en voorwerpen

Artikel 28

"1. De ambtenaar onderzoekt de ingeslotene direct voorafgaand aan de insluiting op het politie- of brigadebureau, door het aftasten en doorzoeken van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of voor anderen kunnen vormen.

2. Bij het aantreffen van voorwerpen als bedoeld in het eerste lid, neemt de ambtenaar deze in bewaring.

3. Het onderzoek, bedoeld in het eerste lid, wordt zoveel mogelijk uitgevoerd door een ambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die aan het onderzoek wordt onderworpen."

2. Vrijheid van godsdienst

Artikel 9 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden (EVRM) luidt:

"1. Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door de eredienst, door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing ervan en het onderhouden van de geboden en voorschriften.

2. De vrijheid een godsdienst of overtuiging te belijden kan aan geen andere beperkingen zijn onderworpen dan die welke bij de wet zijn voorzien, en die in een democratische samenleving nodig zijn voor de openbare orde, gezondheid of zedelijkheid of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."